

M Đi r i M l i v , ... Con H ng, cháu L c l n m đ p xe.

H i c ng Cam Ranh

Đêm – năm 1991 hay 1992 – v ch ng anh b n Vi t ki u v th m Sài Gòn, đ i b a Ch Cá. Ch a say, m i s ng s ng, nghe anh b n nói:

“Ti c cho m ày. M ày mà sang đ c, có v n Ăng-lê , m ày đ s ng. K t l i tù đ ày. Kh ... T ù t c m y n m?”

B n tr c 1975 là giáo viên, thích văn ngh , văn g ng, làm th , vi t truy n. Anh không n i danh. Sau 1975, anh s ng r u r i ki p gà què k t gi nh t i, nh 3 tri u ng i Sài Gòn. Năm 1980 anh v t biên, may m n đ i thoát c v con. Qua x ng i vài năm, v anh qua đ i. Anh đ c m t ph n yêu, l y làm ch ng. Ch này đ đ c tr c Ngày Oan Nghi t. Có tài kinh doanh, ch năm, b y năm, ch có tài s n, ch ch u chi, ch chi u anh ch ng đ p trai, nh y gi i, bay b m. Anh ch ng ch h ng c ng i l n c a, s c và ti n. Nay anh là Vi t Ki u v th m quê h ng. M ày râu nh n n i, áo qu n b nh bao. Anh đ c nhi u ng i đ n ti p ni m n , tr ng v ng. Anh đ b c đ i u.

Ch t anh h i t i:

“Ti ng M c a m ày còn khá không? Hay lâu không nói quên m nó r i. Tao th y nhi u th ng tr c 75 tao t ng ti ng M c l m. Qua b n dz t. Ăng-le Mít c a m y nh không s i đ c.”

Phó T ng Th ng Lyndon B. Johnson ng i xích-lô i Sài Gòn năm 1961. nh ghi t i đ ng Võ Di Nguy, tr c Toà Đ i S Hoa K năm y.

T Ngày 30 Tháng T 1975 đ n nay – Đêm Sài Gòn 1991 – t i không nói qua m t câu ti ng M nào. Tr c ánh m t th ng h i c a ng i N Vi t ki u, – Nàng là đ c gi c a t i – t i ng m ng i:

“M i l m năm tao không s i ti ng M . Ch c quên nhi u. Văn ôn, võ luy n. Nh ng b y gi qu ng tao vào Paris, ba tháng tao đ u Ph ăng-xe nh máy, ném tao vào M , ba tháng tao nói ti ng M nh gió.”

Đêm t i nói câu trên i Sài Gòn, t i t ng nh th . Nh ng đó là chuy n t i t ng b . Đêm nay i

X K Hoa, tr i Virginia vào H , cây lá xanh um, tôi đã s ng trên X M 17 năm. Cùng v i tu i tác, răng tôi, tóc tôi r ng, m t tôi m , tai tôi l ng, i i tôi c ng, trí nh c a tôi m n r , rã v n, s v n ti ng M Ắn Đông English for Tonight c a tôi càng ngày càng toi t p. Tôi nói ti ng M ngu i M nghe không bi t tôi nói gì, ng i M nói gì tôi không hi u. Xem movie, xem phim th i s TiVi, tôi không nghe ti ng ng i nói, tôi toàn đ c caption: ph đ ch M .

Ch nh t, 7 gi sáng 3 Tháng 6, tôi xem TV Đài Fox. Đài loan tin B Tr ng Qu c Phòng M Leon Panetta đ n V nh Cam Ranh. Tôi th y hàng ch sub-title: “Cameron Bay in Vietnam...”

Hai, ba i n hàng ch “Cameron Bay” hi n lên. M t t v k thu t làm caption, tôi ch c ng i Anchor Đài Fox nói ti ng “Cam Ranh Bay: Camerenh Bay”, máy chuy n âm “Camerenh “thành “Camreron.”

Trong s vài ch c tri u ng i xem Đài Fox lúc y ch c ch có mình tôi – Ng i L u Vong Già, tóc không còn b c – Tóc Argenté hào hoa th nào, 1960 mà xa nh ti n ki p – nay tóc r ng ráo tr i, b m t c n c i in h n nh ng v t roi đ i – th y và théc méc vì hàng ch “Cameron Bay in Vietnam.”

Và tôi nh Cam Ranh.

Đ c nh ng h i ký c a các ông Hu nh Thúc Kháng, Phan B i Châu, Phan Chu Trinh, tôi bi t chuy n nh ng năm 1905, 1906, có m t, hai chi c t u bi n Nga – năm đó b n Lê-nin, Sít-ta-lin ch a đóng gông xi ng Li m Buá lên c dân Nga – t u bi n Nga ch c là t u buôn, t u ch hàng, g p bão ngoài bi n, ghé vào V nh Cam Ranh đ s . Các ông Hu nh, Phan làm chuy n đi vào Nam đi qua Cam Ranh có ghé lên t u Nga thăm t u. Các ông đ c Quan T u Nga ti p đón.

Nh ng ngày nh lá, tháng nh mây.. Quân đ i M vào Nam Vi t Nam, trong m t s m, m t chi u M làm bán đ o Cam Ranh thành m t căn c chuy n v n l n Đông Nam Á. T u bay, t u bi n M t p n p đ n Cam Ranh. B n t u li n v i phi tr ng. T u bi n vào Căn C Cam Ranh thì đ r i, m t đ ng bay dài cho phi c ph n l c xu ng lên đ đ t c nh b n t u bi n.

Sau T t M u Thân, Quý, b n tôi t th i chúng tôi 10 tu i Hà Đông, đ n làm ăn Cam Ranh. Ng i Sài Gòn, Phi, Nam Hàn đ n Cam Ranh đông vô s k . T t c làm nh ng đ ch v ph c v ng i M trong căn c . Nh đ ch v th u gi t i quân ph c, m Nhà H t Tóc, Nhà T m H i Mát-sa, Th u Đ Rác, th u làm bánh mì, đóng đ gi v M , th u quét đ n văn phòng, đ ng xá, thông ng c ng vv.

Quý đ c m t ông M cho làm Tr ng Phòng D ch V có tên là Zénith. Nghe nói Zenith ký h p đ ng ph c v T u Bi n M kh p nh ng h i c ng Đông Nam Á Châu. Zenith làm ba vi c chính:

1. Cung c p n c sông lên t u đ làm ngu i máy t u. N c sông ch b ng thuy n máy dùng máy b m b m lên t u không ph i đ u ng mà đ làm ngu i máy t u.
2. L y th c a t u Nhà Post M trong căn c đem lên t u, l y th trên t u đem v Nhà Post M .
3. Đ a ng i b nh trên t u xu ng Quân Y Vi n trong căn c , đ a tr ng i b nh v t u.

Sau T t M u Thân, nh t báo Dân Ti n đóng c a, tôi không có s làm th ng tr c, ch m i tu n vi t vài bài cho tu n báo. Quý v Sài Gòn đ a tôi ra Cam Ranh làm cho M v i anh. Tôi gi vi c đ a th , đón đ a ng i b nh.

Có nh ng bu i t i, tám, chín gi , tôi theo Quý ra c u t u câu cá, đón gió. C u t u làm t nh ng năm 1935, nay nhi u ch s p nát. Tr c khi ng i M làm đ ng và c u sang bán đ o, dân Cam Ranh sáng sáng t t p trên c u t u này xu ng phà sang căn c . Đàn bà, con gái Cam Ranh sang căn c ch đ c g i vào làm nh ng vi c v t. Có th nói nh ng năm y toàn dân Cam Ranh s ng nh Căn C M .

Đêm thanh, gió mát, v ng bi n xanh ng i d i trắng, tôi n m trên c u t u nhìn sang căn c bên kia bi n. M t vùng đèn đ i n dài, sáng choang, đ p nh t là nh ng lúc phi c ph n l c M h cánh. Không ph i phi c quân s mà là phi c th ng mãi. Nh ng hàng c a s trên thân phi c sáng nh nh ng ô vàng ánh. Phi c xu ng căn c ch ng m t ti ng là bay lên. Trong kho ng hai, ba gi n m b n, tôi th y có đ n hai, ba phi c ph n l c M lên xu ng bên kia bi n. T ng Th ng Johnson có đ n Cam Ranh, Chu Lai.

Chuy n tôi nh v Cam Ranh không ph i là chuy n Căn C M . Tôi nh m t ng i tôi g p năm y Cam Ranh.

Quân Đ i tôi có nhi u sĩ quan anh tu n, hào hoa, hào hùng, phong nhã. Sĩ quan th nh t tôi có c m tình là Trung Tá V ng Văn Đông. Vi t rõ là tôi mê ông vì hình dáng ông. Tôi không quen ông, T i g p ông l n đ u và l n cu i trong bu i sáng ông – là sĩ quan ch huy l c l ng đ o chính T ng Th ng Ngô Đình Di m nh ng không thành công – m cu c h i báo trong B T ng Tham M u. Tôi và anh Sáu Khi t, con bà Bút Trà Nh t báo Sài Gòn m i, vào đó đ h i báo. Tôi th y Trung Tá V ng Văn Đông dáng v trí th c, hào hoa, đ c bi t ông mang kh u Colt 45 không dây l ng mà mang súng trong bao da d i nách, nh ki u mang súng c a nh ng c nh sát M b n th ng ph c trong phim xi-nê. Cái bao súng y làm tôi mê ông. N u tôi là sĩ quan nh ông, tôi cũng mang súng nh ông. Trong cu c h p báo ng n, ông nói vài i cho bi t Quân Đ i s ti p t c n công vào Dinh T ng Th ng. Đ i Tá Nguy n Chánh Thi xu t hi n, hai m t đ ng u vì th c đêm, ria m c l m ch m, nói l n:

“Ông Di m l a chúng tôi. Tôi s ôm bom nh y vào Dinh Đ c L p.”

Sáu Khi t và tôi b o nhau:

“H ng r i. Mình ch y ra cho mau. K t l i trong này thì khóc.”

H p báo xong, Trung Tá và Đ i Tá đi m t.

Hình nh Trung Tá Dù V ng Văn Đông trong b đ tr n, bình tĩnh, khoan thai trong chi n b i, bu i sáng năm x a y s ng mãi trong tôi cho đ n bây gi , khi tôi vi t nh ng dòng ch này.

Sĩ quan th hai tôi mê là Đ i Tá Vũ Th Quang – Quang Dù – ng i làng C Đà bên dòng Nhu Giang, Hà Đông bên hông Hà N i. Năm tôi ra Cam Ranh, Đ i Tá Vũ Th Quang là Th Tr ng Cam Ranh. Bi t v tôi ra ch i Cam Ranh, Nha Trang r i cùng v Sài Gòn v i tôi. Ông m i v ch ng tôi b a ăn t i trong T Dinh Th Tr ng. B a ăn có v ch ng hai ng i b n c a ông. Khi u ng cà phê, ông nói:

“Hôm tôi đi c t tóc, th y ti m có t tu n báo, tôi m xem, đ c m t truy n ng n c a anh.

Truy n hai chàng cùng yêu m t nàng. Chàng nào cũng phong nhã, cũng đáng yêu nàng đ p, nàng hi n, nàng không bi t ch n chàng nào.”

Đ i Tá h i t i:

“Anh nh truy n đó không? Truy n đó tên là..... tên là..”

Tôi đ i ông:

“Văn minh và l ch s .”

Tôi k truy n:

“Hai chàng yêu m t nàng. Chàng – ng i k chuy n – m t hôm m i nàng và ng i b n đ n g p. Chàng nói:

“Chúng ta cùng yêu Nh Lan. Lan không bi t ch n ai, b ai. Tôi gi i quy t nh th này..”

Chàng đ a ra ba ve r u nh đ t lên bàn:

“Trong ba ve r u này có m t ve có thu c đ c. Chúng ta m i ng i l y m t ve. Đêm nay tr c khi ng ta u ng r u. Trong chúng ta s có m t ng i ch t. N u tôi ch t, anh l y Nh Lan, n u anh ch t, tôi l y Nh Lan, n u Nh Lan ch t, anh và tôi đ u kh s u t đ i. Nh Lan l y r u tr c, anh l y r u th hai, tôi l y ve r u th ba. Ch có cách gi i quy t này là đ p nh t.”

“Nh Lan và anh b n đ ng ý. M i ng i l y m t ve r u. Sáng hôm sau tôi ng i Quán B ng Lai. Nh Lan đ n. Nàng và tôi tr iu m n nhìn nhau. Tôi nói:

“Có thu c đ c trong c ba ve ru u. Anh bi t em s u ng, nh ng nó không u ng, nó không yêu em đ đ có th ch t vì em. Em và anh u ng r u, chúng ta cùng lên đây, nh t r i còn gì.”

“Xúc đ ng, nàng hôn tôi.”

Đó là c t truy n “Văn minh và L ch s .” Truy n ng n c a M , trong t p truy n “Alfred Hitchkoch presents” tôi phóng tác, tôi không nh tên truy n ti ng M . Tôi đ t tên truy n là “Văn minh và L ch s .” Gi i quy t cu c T ình R c R i T b ng cách đó là văn minh và l ch s nh t đ i.

Tháng Ba năm 1975, tôi đ c tin quân B c Vi t C ng đánh chi m thành ph Ban Mê Thu t, không bi t Đ i Tá Vũ Th Quang, T nh Tr ng Ban Mê Thu t, t tr n hay b b t s ng.

Th r i. Th i gian v cánh bay nh qu ... Năm 1994 v ch ng tôi đ n K Hoa, chúng tôi g p l i ông bà Vũ Th Quang Virginia. Ông v n có dáng v phong nhã. Đ n kho ng năm 2005 v ch ng tôi ng m ng vì ông b b nh, con ng i ông già h n đi. Tôi c m khái nghĩ: “Nh ng năm chàng 30, 35 tu i, n u tôi là đàn bà, tôi quy t b h t đ theo chàng v dzinh.”

Nh ng năm 1990 g p l i Quý Sài Gòn, tôi nghe Quý k :

“Tao đ a v con tao v t biên. T u ch t máy, r t vào b bi n mi n Trung. C b n b b t h t. V con đ c tha v , b n đàn ông b đ a vào nông tr ng. V tao đ a hai đ a nh đ n tr i thăm tao. Con tao hai đ á trai, đ a 8 tu i, đ á 5 tu i. Tao đ c ra g p v con. V tao bi n m t. Xét túi con tao th y cái th v tao vi t :

“Anh tha t i cho em. Em gi i con tr anh.. Em không th s ng đ c.”

Tao nói v i b n cán b tr i:

“V tôi nói ra c ng tr i mua vào cho tôi vài món n a. Không ng nó b con l i, nó đi.”

Bon cán b h p tù toàn tr i lên án tao:

“Anh Quý b y m u v b đ nh l a chúng tôi. Nh ng l à chúng tôi sao đ c. Chúng tôi đã b t đ c ch Quý. Ch y khai h t r i, anh Quý s b tr ng ph t th t n ng.”

Chúng nó nói th nh ng ít ngày sau chúng nó cũng ph i th tao, cho tao mang con v .”

Năm 2000, Quý, b n tôi t thu chúng tôi 10 tu i, qua đ i Sài Gòn.

o O o

Cam Ranh là nguyên nhân cu i cùng làm Nh t báo S ng c a anh Chu T b đ ng c a.

Phó T ng Th ng Tr n Văn H ng và nh ng ng i d i tr ng ông ghét cay, ghét đ ng b n B c K làm báo, anh Chu T và báo S ng b ghét nh t. Năm 1970, hay 1971, báo S ng đang bán ch y, anh Chu T l i càng b ghét.

Bán đ o Cam Ranh đ c nh ng cho M làm căn c . Coi nh đ t M . Phi c , t u bi n M đ n Cam Ranh không c n báo cho Vi t Nam bi t. T ng Th ng M đ n Cam Ranh l i càng không cho T ng Th ng Vi t bi t. Nh ng thay vì chi m tr n bán đ o, c m dân Vi t vào ra không có phép c a M , M l i ch l y đ n g n cu i đ o, rào dây thép g i, đ mũi đ o ngoài căn c . Ph n đ o hoang, không ai s ng đó đ c, nh ng vì không n m trong căn c , nh ng ng i Vi t bán si-ke v n chèo thuy n ra đây bán nh ng ve si-ke qua hàng rào dây thép gai cho Lính M . H đ ng lên đây m y căn l u che m a n ng. M t hôm PM M – không có c nh sát Vi t – đ p phá m y căn l u y, đu i ng i Vi t đi. Chuy n Lính M phá l u, đu i ng i Vi t đ c nh t báo S ng làm l n chuy n, g i đó là v “Lính M xâm ph m ch quy n lãnh th c a Qu c Gia Vi t Nam.” Nghe nói chính Phó T ng Th ng Tr n Văn H ng yêu c u đóng c a nh t báo S ng, lý do đ a ra là “Gây chia r gi a Vi t Nam và quân đ i Đ ng Minh.” Nh t báo S ng b đóng c a, anh Chu T h t làm nh t báo t đó.

Năm 1973 M cu n c đi kh i Sài Gòn, Cam Ranh b hoang. Nay ng i M tr l i Vi t Nam, Cam Ranh s ng l i. T u chi n M tr l i Đà N ng, Cam Ranh. Quan ch c M b t tay b n B c C ng.

Qu c Gia Vi t Nam C ng Hoà chìm m t trong lãng quên.

*T o hoá gây chi cu c hí tr ng.
Đ n nay th m tho t m y tinh s ng.
Đ o x a l ng ng t h n kim c
Thành cũ m phai bóng t ch đ ng.
Núi v n tr gan cùng tu nguy t.
B n còn cau m t v i tang th ng.
Trăm năm g ng v soi h n t i.
V nh đó, ng i đây lu ng đoan tr ng.*

nh nh ng quân nhân M tr l i Vi t Nam năm 2008, ng i xích-lô trên đ ng ph Đà N ng làm tôi đi m t đ ng c m khái:

*M đi r i M l i v ,
Con H ng, cháu L c l n m đ p xe.*